

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Kdor nam dosedaj še ni vrnil lista, smatramo ga za nadaljnega naročnika, četudi še ni poravnal naročnine za l. 1907, ter prosimo, da nam zaostalo naročnino vpošlje v kratkem času, ker bi morali sicer taisto iztirjati.

Upravništvo.

GOSPODARSTVO.

Prijazni opomin našim gostilničarjem.

Slehnemu opazovalcu naših dolenskih kmetijskih razmer, mora biti do dobrega znano, da smo po nastopu trtne uši v vinarstvu jako napredovali. Prideluje se že zelo povsod ravno toliko vina, kakor se ga je pred nastopom trtne uši. V dobroti pridelka je pa med prejšnjim starega vinarstva in sedanjim novega pač velikanski razloček. Da je temu tako prišlo, gre pač v prvi vrsti hvala državnemu in deželnemu denarnemu prizadevanju. V drugi dotičnim organom, kateri so državno in deželno prizadevanje v praktično izvrševanje prevedli. V tretji vrsti je pa seveda to zasluga jako težavnega, napornega in dragega truda naših vinogradnikov samih. In resnici na ljubo bodi pripoznato, da ni veliko višji ceni našega današnjega vinskega pridelka, vzrok le v veliko višji dobroti istega mimo nekdanjega iskati, ampak odločno tudi v veliko večjem stanju, pred vsem naprave novih vinogradov, potem pa vzdrževanja istih. Le vprašajmo naše stare vinogradnike, kateri so v starem vinogradstvu že osiveli, po kaki ceni se je v njihovi mladosti oral novega vinograda zasadilo, in po kaki ceni potem letno obdelovanje izvršilo. Ti nam bodo rekli: E, tako za 100 do 120 forintov je bil oral vinograda tačas zasajen, s kakimi 15 ali 20 forinti na leto pa obdelan. Dandanašnji stane pa oral novega vinograda, po kakovosti sveta seveda od 300, tudi do 1000 forintov, in vsakoletno obdelovanje pa tudi od 60 do 100 forintov.

Toliko pa stane obdelovanje vinogradnika-kmeta, kateri sam dela; kdor mora pa za vsako delo vse potrebne delavce, za vožnje vse potrebne voznike najeti ter plačati, vse kole, gnoj itd. kupiti, s tolikim denarjem niti ne shaja, nikakor ne shaja. In zato bi bilo pač želeti, da bi naši domači gostilničarji, pač v prvi vrsti pri domačih naših vinogradnikih vino iskali, ne pa Bog ve kje po tujih deželah, četudi cenejših vinih stikali. Resnica je sicer, da se domačim vinom koj po trgatvi, zelo vsako leto, od strani naših pridelovalcev previsoka cena nastavlja. Gostilničarji so vsled tega takorekoč prisiljeni se drugam, v druge vinorodne kraje zaradi vina obrniti, kjer se jim pa to, ako je res dobro, tudi Bog ve kaj po veliko nižji ceni ne prodaja. Pomisliti bi trebalo vendar, da pri nas domačini vino popijo, ne pa prebivalci tujih krajev, kjer

se k nam upeljavana vina kupujejo, zakaj bi se torej tudi od domačinov vino ne kupovalo? Zakaj bi se to osobito tedaj ne godilo, ko domačim vinom, tako v predpustu že navadno, cene jako upadajo? Torej, spoštovani naši gospodje gostilničarji, „svoji k svojim“, in ne hodite Bog ve kam v druge dežele ptuja vina iskat, ako so Vam domača na ponudbo, in to od pridelovalcev, kateri i vam zaslužek s tem dajejo, da v vaše gostilne zahajajo. — Čudno, da prečudno je res, da se morajo nekateri naši pridelovalci vina takozvanega točenja „na trifo“ (Buschenschank) posluževati, da svoj pridelek v denar spravijo. Da so pa temu deloma pridelovalci sami vzrok, je bilo že rečeno to, pri omembi cen vin po trgatvi.

Drugo, kar bi našim gostilničarjem z najboljšim namenom zanje in za pridelovalce vina danes opomnili, je tole: Ko se vino domov pripelje, nikar ga ne takoj nastaviti ter točiti, ampak pustite ga vsaj 14 dni na miru. Šele prepeljano vino je, kakor pravimo, „ubito“, to je, ono nima nikakor tistega okusa in duha, da, tudi tiste bistrosti ne, katero je imelo v kleti pridelovalca. Ubito vino nima, reči se sme, skoraj polovice tiste dobrote, katero je imelo v kleti pridelovalca, ali pa, katero zadobi v kleti gostilničarja čez kakih 14 dni. Kdor pa tako „ubito“ vino vendarle toči, škoduje ugledu pridelovalca vina, kajti vsak, kdor ga pije, se vpraša: Kaj ta mož ne prideluje boljšega vina? Škodi pa tudi sam sebi na dobičku, ker takega vina nihče rad ne pije. Torej spočiti pustite vino in potem ga šele nastavite in točite.

Tretje, kar bi našim gostilničarjem z najboljšim namenom zanje in za pivce vina danes priporočali, je pa sledeče: Zdaj nastopi kmalo čas toplote in s to čas točenja piva, in ponehalo bo jako točenje vina. Da ni pivo, v katerem se niti domača voda ne nahaja, kje šele domači ječmen in hmelj? — nikakor cenjeno, ako ni kolikor mogoče hladno, to ve sleherni. In zato poslužujejo se gostilničarji v obče ledu, da pivo z njim hladijo. Ob istem času, ko se pivcem piva mrzlo pivo na mizo donša, donaša se pa pivcem vina v obče po naših gostilnah gorka vina na mizo. To škoduje pa povžitku vina domačega pridelka jako, kajti marsikdo bi pil rajši vino, da bi ne bilo to gorko. Zato svetujemo našim gostilničarjem, kateri imajo led na razpolago, da se ga v vročem poletnem času i za hlajenje vina poslužujejo, ne pa le za hlajenje piva. To je vpeljano povsod na Nižeavstrijskem, Štajerskem itd., zakaj bi i pri nas ne bilo? Napredujmo tudi v tem obziru.

—1—

Zboljšujmo naše mlekarstvo in našo kravjo rejo!

Kravja reja je po Dolenjskem še v marsičem zaostala. O tem se prepričaš povsod. Malo je posestnikov, ki bi imeli zares lepe in dobre molzne krave. Navadno najdeš po kmetijskih hlevih bolj revne in slabo-

rejene živali. Na eni strani hleva stoje lepi voli, na drugi strani tiči v kotu slabotna krava. To je slika, ki jo najdeš skoro povsod na kmetih. Pa ne le to, da so krave slaborejene. Tudi sicer je kravja reja slaba. Naš kmet redi po eno, k večjem dve kravi. Delavna in jalova goved zavzema prvo mesto, krave zadnje mesto v hlevu.

V takih razmerah ni nič čudnega, da je tudi mlekarstvo na nizki stopinji po Dolenjskem. Če ni dobro rejenih in dobro molznih krav, tudi mleka ne more biti. — Kaj pa je vzrok tej zaostali kravji reji? Vzrok tiči v tem, ker imajo naši gospodarji premalo dohodka od kravje reje. Ako bi se dohodki kravje reje povzdignili, ako bi se dalo mleko dobro v denar spravljati, gotovo bi se tudi kravja reja zboljšala in povečala. Danes je marsikje po Dolenjskem kravja reja nekaj malega več kakor potrebno zlo. Rede jih, ker potrebujejo telet in gnoja. Njih poglaviten pridelek — mleko — se pa premalo ceni, ker ga ni mogoče po deželi v denar spravljati.

Vse to se da pa tudi pri nas spremeniti in izboljšati. Mleka in mlečnih izdelkov se dandanes po mestih in letoviščih toliko potrebuje, da se da tudi na Dolenjskem pričeti s prodajo mleka in putra v druge kraje. A treba je, da se poprimemo tega z združenimi močmi, tako kakor delajo po drugih krajih. Zlasti pri našem malem posestvu je potreba, da se združujemo in da si skušamo na ta način zboljšati sedanji svoj položaj.

Kakor hitro pojde mleko bolje v denar, povzdignila se bo tudi naša kravjareja. To je naravna posledica, ki jo opazujemo povsod. S kravjo rejo vred se bo povzdignila pa tudi ostala živinoreja, saj so dobre krave takorekoč temelj dobre živinoreje. Da se da pri nas tudi z mlekarstvom doseči lepe uspehe, nam kažejo razne mlekarne, v zadnjem času tudi mlekarna v Št. Lovrencu. Koliko je bilo nasprotovanja in natolcevanja, ko so pričeli kmetje nositi svoje mleko v mlekarno. In danes? Danes napreduje ta zadruga tako, da je veselje. Kmetje so zadovoljni, da morejo svoje mleko gladko in z lahka oddajati in se veselje konca meseca, ko dobé denar za prodano mleko. In tako bi bilo lahko tudi po raznih drugih krajih naše Dolenjske, ako bi bili gospodarji bolj zavedni in ako bi se malo bolj zanimali za take zadeve, ki jih je treba skupnimi močmi reševati. Marsikje bi se dalo mleko v svežem stanu naprej pošiljati, ako bi se gospodarji združili v mlekarsko zadrugo. Kjer pa to ni mogoče, naj bi se izdelovalo v skupnih mlekarnah puter, ki se dandanes čim dalje dražje prodaja in katerega se dandanes čim dalje več rabi. Če izdelujemo puter, dobimo posneto mleko lahko nazaj, kar je važno po vsih tistih krajih, kjer se pečamo s prašičjorejo.

Skrbimo tedaj tudi pri nas, da gre mleko v denar! Če ga ni mogoče na drobno prodajati, stopimo skupaj in osnujmo mlekarsko zadrugo. S tem ne bomo pomnožili le svojih sedanjih dohodkov, ampak bomo tudi najugodnejše vplivali na povzdigo vse živinoreje in mlekarstva. —r—

Politični pregled.

V Avstriji ustanove novo ministrstvo za javna dela. 11. t. m. je bila ministrska konferenca, v kateri so se posvetovali o proračunu tega novega ministrstva. Proračunski odsek gosposke zbornice je zahteval, naj se program in proračun novega ministrstva tudi gosposki zbornici pravočasno predložita.

Na glavnem zborovanju zaupnikov S. L. S. 10. februarja 1908 se je sklenilo, priporočati volivcem S. L. S., da volijo pri volitvah v kmečkih občinah, ki se vršijo v petek, dne 21. februarja l. l. v kranjski deželni zbor sledeče oficijelne kandidate: 1. V sodnih okrajih Ljubljana in Vrhnika gg.: Fran Povše, državni poslanec v Ljubljani in dr. Ivan Šusteršič, državni poslanec v Ljubljani. 2. V sodnih okrajih Kamnik in Brdo g.: dr. Janez Krek, državni poslanec v Ljubljani. 3. V sodnih okrajih Kranj, Tržič in Škofja Loka gg.: Franc Demšar, državni poslanec na Česnjici in Janko Zabret, župan občine Predoslje, na Bobovku. 4. V sodnih okrajih Radovljica in Kranjska gora g.: Josip Pogačnik, državni poslanec v Podnartu. 5. V sodnih okrajih Postojna, Logatec, Senožeče, Lož, Il. Bistrica in Cerknica gg.: Franc Drobnič, posestnik v Novi vasi hiš. št. 4 in dr. Ignacij Žitnik, državni poslanec v Ljubljani. 6. V sodnih okrajih Vipava in Idrija g.: Ivan Lavrenčič, posestnik in gostilničar na Vrhpolju hiš. št. 26. 7. V sodnih okrajih Novo mesto, Kostanjevica in Krško g.: Josip Dular, posestnik v Jurkivasi hiš. št. 7. 8. V sodnih okrajih Trebnje, Zatičina, Žužemberk, Mokronog, Litija, Radeče gg.: Franc Košak, župan na Grosupljem; dr. Evgen Lampe, stolni vikarij v Ljubljani in Josip Mandelj, c. kr. pristav tobačne tovarne v Ljubljani. 9. V sodnih okrajih Kočevje, Ribnica, Velike Lašče gg.: Franc Bartol, župan v Sodražici in Franc Jaklič, državni poslanec v Dobrépoljah. 10. V sodnih okrajih Črnomelj, Metlika g.: Franc Šuklje, državni poslanec v Kandiji. Nadaljne kandidate nam še dosedaj niso znane.

Na Hrvaškem se je razvila huda volivna borba. Ponekje je že tekla kri. Volitve bodo končane že ta mesec, a sabor sešel se bode šele meseca marca. Stranke delajo na vse kriplje ter imajo nad 550 kandidatov. — Občno mnenje je, da si Starčevićanci pribore poleg 20. mandatov, katere že imajo, še 20. Krščanski socialci glasovali so baje za stranko prava. Socialni demokrati si priboré mogoče en mandat. Unionisti dožive skoraj gotovo veliko blamažo. „Narodna“ mažaronska stranka je ubita. Da bodo volitve sploh viharne, se je obče bati.

Na Ruskem se je izreklo vojno sodišče za smrtno obsodbo braniteljev portarturskih generalov Stössel-ja, Focka in Reissa, katere pa samo ni izreklo. Priznale so se olajšalne okolnosti generaloma Focku in Reissu. — Končna sodba toraj še ni izrečena.

V Maroku koraka sveta vojska Abdul Azisa iz Rabata proti Fezu in Mekinezu. Ker kažejo sosedni rodovi proti paši v Mekinezu sovražnost in se ne dajo izneveriti s podkupljenjem sultanu Abdul Azisu, moral je paša v Mekinezu popraviti mestne utrdbe. — Francozi bili so napadeni v taboru v El Meki v noči od 5. na 6. t. m. ter imeli pri tem napadu tri mrtve in 24 ranjenih. Po boju v taboru zasledovali so sovražnika do Settata. Kakor vse kaže, ne bo še kmalu konec te vojske.

Razmere med Turčijo in Rusijo so skrajno napete. Delajo se mobilizacijske priprave. Turki imajo v Makedoniji vže pripravljenih 100.000 mož.

Na Portugalskem sta bila dne 1. t. m. ustreljena kralj Karlos I. in njegov sin prestolonaslednik princ Louis Filip, katera sta se vračala v odprtem vozu v spremstvu kraljice in družega kraljevega sina infanta Manuela, sedanjega kralja Portugalskega, kateri je bil tudi ranjen iz vile Vicioze v Lizbono. Napad izvršilo je devet mož na trgovskem trgu, kateri so bili oboroženi s petcevnimi karabinarji. Ker republikanci odvrčajo vsako krivdo glede napada, se splošno sodi, da so ga vprisrili anar-

histi, na kojih zapisniku je bil kralj Karlos in portugalska kraljeva rodbina. Več o strašnem umoru prinašamo mej raznimi novicami. Republikanci rujejo še vedno proti vladi in kakor poročajo razni listi, je položaj jako opasen in utegne izbruhniti vstaja, vlada pa upa, da se povrne mir v deželo.

LISTEK.

Zgradba nove župne cerkve v Prečni.

IV.

„Kar sami bi naredili apnenico na pripravnem kraju,“ tako smo se večkrat menili, saj tako bo apno tudi najmanj stalo. A pomisliti je treba. Samo lahko dostopen prostor ne zadostuje za apnenico; za njo je treba dobrega, izbranega kamenja, vsake vrste kamen se ne more porabiti; prav slab je peščenik in še marsikteri drugi; treba je tudi mnogo pa trdih drv; ako jih nedostaje, se kaj lahko vse pokvari; treba je tudi večjega apnenčarja, ki zna prav žgati. — Premalo žgano apno ne zaleže toliko, prekuhan je še slabše, se ne da dobro gasiti in malo ga je. Slednjič pa tudi neugodno vreme, hudi nalivi lahko napravijo mnogo kvare. Apnenica dandanes mnogo stane; če se ponesreči, pa dá malo in slabega apna. Skoda je tem večja, ker se tako apno ne more rabiti za cerkveno zgradbo, kot visoko stavbo; za malo hišico, kleti, sploh za nizko zidavo že velja.

Skorej ne kaže delati lastne apnenice, vsega nam manjka, niti prostora nimamo. Samo kamna imamo na izbero, pa že nalomljenega. V jeseni l. 1897 in po zimi l. 1898 smo rigolali mali cerkveni vinograd v Novi gori. Bil je zelo kamenit. Na meter debelo in višje je bilo nagromadenega kamna po njem. Kam ž njim? Prosil sem vljudnega grajščaka v Zalogu (Breitenau), da ga odprožim na njegov svet pod vinogradom. Pa pripomnim, da bi se kamen dal dobro porabiti za apnenico. „Saj res! Imam blizu bukovo hosto,“ mi odvrne. „Prostor je tik okrajne ceste. Že velja!“ — Pogodila sva se konečno tako: Cerkev dá kamen, grajščak naredi na svoje stroške apnenico, in vse apno proda cerkvi za novo zgradbo in sicer staro vago po 2 kroni 40 vin.; kajpada mora biti apno tako dobro, da se more rabiti za vsako javno stavbo — sicer cerkev nima nobene obveznosti. Gospod grajščak je začel z apnenico meseca julija, dovršil jo je prve dneve septembra 1898. Večkrat sem šel pogledat mimogrede, kako so gradili in sestavljali apnenico, zanimalo me je, pa tudi skrbelo tem bolj, ker se bo v njej kuhalo apno za novo cerkev. Ob enem je treba poskrbeti za gašenje apna. Za toliko množino je treba velikanske jame; apno se mora zvoziti, potem pa do dobrega ugasiti. To bo dalo obilo dela, pa tudi truda; denarja cerkvi ne preostaja, najceneje je, da se vse zvrši s tlako, pa tudi najhitreje, kar je pri gašenju apna posebne važnosti. — Zato sem na nedeljo pred Malo mašo 4. septembra 1898 v cerkvi dobre farane poprosil takole: „Apnenica v Podgori je gotova, apno je kuhano. Prosim Vas, bodite dobri in pridite na delo! Staro jamo, katero so izkopali složni gospodarji s Hudega že leta 1889, smo že nekaj spraznili, razširili, poglobili v dnu in v vrhu prisuli, treba jo je še znotraj zravhati, očistiti; apno bo hitro treba zvoziti in dobro vgasiti. Prosim lepo, pridite! Saj vidite, kako revno cerkvico imamo! Dostala je sirota, ruši se, ni kaj vredno stanovanje najvišjega Gospoda — pohitimo mu zgraditi veličasten tempelj! Zavest, da delate za božjo čast, naj Vas bodri. Saj voznja ne bo ravno težavna, ker je apnenica tik lepe okrajne ceste in daleč ni od župnije, niti pol ure. Kako blizu imamo pa vodo! Nekaj urnih korakov, pa ste že pri potoku, hitro nalijete in zadenete, pa ste že v par trenutkih zopet nazaj; to je mladim ljudem samo veselje in kratek čas; prilika je zares taka, da človek mora delati, če bi tudi skoraj ne hotel. Pomislite! Kolikor pridneje za novo cerkev delamo, toliko bližje nam je! Naprej moramo iti! Dozdaj smo o novi cerkvi mnogo govorili in prosili za njo, v prihodnje, pa moramo tudi delati in material nabavljati. — Pridni gospodarji, Bog Vas je blagoslovil, imate zemljišča, vožnjo živino, vozove, orodje. Leto in dan delate zase, pridite hvaležni in delo vsaj kak dan Gospodu Bogu! Nevozniki! Tudi vi imate blagoslov od Boga; zdrave ude, trdno telo imate, vajeni ste i vi napornega dela, da vgasimo žejno apno.

Pri tem delu se mora hiteti, apno na zraku razpada v drobce in prah in kar gine — ni za nič. Da bo pa lep red, prosim,

pridite jutri, gospodarji in vozniki iz Češče vasi, v torek iz Podgore in v sredo iz Prečne, pa se lepo pomenite med seboj, da odrinete po hišnih številkah, prvi preje, drugi pozneje; apno se namreč počasi meri in naklada, da ne boste predolgo čakali in se vsled tega vznemirili. Nevozniki iz teh vasi pa pridite gasiti! Vsak dan naj pride vsaj kakih šest trdnih moških, ki bodo nalivali vodo in apno mešali z močnimi koli. Dekleta in žene prinesite s seboj škafe, da napojite žejno apno! Delo za novo cerkev je častno! Ko boste že osiveli možje in stare ženice, se boste še z veseljem spominjali: „za to lepo novo cerkev smo mi apno vozili, nosile vodo, gasili je.“ — Vaši otroci bodo mlajšim enako govorili. Častno delo se ne pozablja, slove v pozne rodove — Pridite!“

S cer sem poznal že svoje ljudi, da radi vbogajo in da imajo vnemo za farne zadeve, saj smo precej prvo leto, ko sem prišel v Prečno, s tlako pozidali razpalo, farno pokopališče in še z večjo vnemo pa drugo leto na novo pozidali gospodarsko poslopje in župni dvorec ves prenovili. Za vožnjo peska iz Soteske sem takrat gospodarje iz Dolenje Straže, Podgore, Sel in Hruševca slično nagovoril ter navdušil v cerkvi. Gospodarji iz Straže so precej zvečer priredili in opremili vozove, nakrmili živino in o polnoči so napregli, počili z bičem, odrinili v skrito Sotesko v nočnem času. In ko je mlado jutranje solnce razsipalo žarke na spočito zemljo, so že podvzeti straški možje pritirali težke vozove peska v Prečno. Čudili smo se in veselili ter rekli: „Slava takim vrlim možem!“

Enako in še bolj jih je bilo treba navdušiti, kajti zgradba nove cerkve je zares velikansko delo, nekdo jo je imenoval drzno idejo! In dober začetek je že polzvršetek. In tako je bilo!

V pondeljek jutro zgodaj so že drdrali češki vozovi mimo župne cerkve do apnenice. — Prihajati so začeli tudi delavci. Osnajili smo še hitro jamo, priredili trugo, katero je naredil moj brat Tine, ki zna — hvala Bogu — narediti vsako kmečko orodje, in še kaj več. Pridna dekleta dohajajo s škafi. Med tem že pripelje voznik apno; kar tik jame zapeljemo voz, debele kose v trugo, drobiž pa v jamo. Voda je že tukaj, škafor za škafor v jamo in trugo, apno vre, se kuha, možje mešajo, dekleta in žene kar izlivajo, drugi voz pride in tretji. — Ena truga je premalo, še ene je treba. — Kaj storiti? Tine ve! „Čestno trugo prinesimo“. Dobro! Rečeno — storjeno. Toda močno je razsušena, zija. Nič ne de! Apna v njo in vode, kmalu bo zamortana. In res — kmalu je držala, šlo je izpod rok kakor v tovarni. Ne-pretrgana je vrsta ljudij od potoka do apnenove jame. V trugah in jami vre in poka, da se vse kadi. Po cesti prihajajo ptujci; pa postojajo, radovedni so in povprašujejo: „Kaj pa bo?“ „Novo cerkev bomo zidali,“ se oglašajo pridni delavci; ptujec presenečen odpre usta rekši: „Menda res!“ (Dalje sledi.)

Domače vesti.

(Imenovanje.) Presvitli cesar imenoval je preč. gosp. župnika pri Dev. Mariji v Polji Matija Kolar-ja kanonikom in stolnim dekanom ljubljanskega stolnega kapitelnja.

(Imenovanje) je c. kr. avskultant pri tukajšnjem okrožnem sodišču gosp. Jurij Gregorc pristavom pri okrajnem sodišču v Cirknici. — Gosp. c. kr. avskultant Mihael Vehovar imenovan je pristavom pri okrajnem sodišču v Višnjigori.

(V stalni pokoj) je stopil na lastno prošnjo prečastiti gospod župnik Gregor Jakelj v St. Petru pri Novem mestu.

(Premembe pri učiteljstvu.) Prestavljene so d. finitivne učiteljice: gspdc. Marija Fajdiga, na lastno prošnjo, iz Trebnja v Šmartno pod Šmarno goro, gospa Matilda Blagajne-Gorišek iz Škocijana v Vače in gspdc. Ana Grudnik iz Breznice v Trebnje.

(Poroka.) 11. t. m. stopil je v zakon gospod dr. Josip Globevnik, odvetniški koncipist z gospico Milo Seidl iz Novoga mesta. Poročencema naše iskrene častitke!

(Poročil) se je 11. t. m. gospod Jožef Erpič, posestnik iz Šmihela, z gspdc. Marijo Jančar iz Brusnic.

(Zahvala.) Albin Intihar, c. kr. pismonoša v Rudolfovem podaril je bolnici Usmiljenih bratov 10 K, ktere je dobil pri neki sodnijski razpravi, za kar mu vodstvo v imenu bolnikov izreka srčno zahvalo.

(Poštno-oddajni urad v Kandiji.) Trgovinsko ministertvo je zaukazalo poštnemu ravnateljstvu v Trstu, da je ustanoviti v Kandiji pri Rudolfovem poštno-oddajni urad.

(Plesni venček voj. veteranskega društva v Rudolfovem) dne 1. t. m. v prostorih gostilne „Pri slonu“ bil

je kakor vsi prejšnji tega društva jako dobro obiskan. Meji gosti opazili smo večino gg. uradnikov tukajšnjih uradov, kar kaže, da uživa društvo obče zanimanje v teh krogih. Posetil je venček tudi gospod poveljnik tukajšnjega žand. oddelka in službe prosti gg. orožniki, kakor tudi zastopniki več društev. V primerno okrašenem plesišču je igrala novomeška godba na lok pod spretnim vodstvom gospoda kapelnika Hafner-ja v splošno zadovoljnost in se je plesalo do ranega jutra. Sploh je bila zabava jako živahna in prosta.

(„Kedo me bo pahnil s prestola?“) Novo igro pod tem naslovom pripravlja novomeška Marijanska kongregacija za 1. sušec. Vsebina ji je: Mlada kraljica, prevzeta časti in sreče, se na dan svojega kronanja tako izpozabi, da zapove po vsem kraljestvu črtati v sv. pismu besede Marijinega slavošpeva „Magnificat“: „Mogočne je pahnil s prestola.“ Tako so jo zbudile te besede. — Popoldne istega dne gre obiskat grofinjo Tihomilo, dobro prijateljico svoje rajne matere. Kraljica zapazi v njeni roki majhno knjigo „novi zakon“, in tu notri najde spet one besede. Zahteva od grofinje, naj iztrga ta list. A ker se Tihomila brani ter še kraljico posvari radi njenega brezbožnega početja, jo da kraljica odvesti v ječo. Sama hoče biti, zato odpošlje svoje dvorjanke. Odloži znamenja kraljevske časti, sede na klop in zaspi. Med tem pride njen angelj varih, ji odvzame krono in žezlo in kraljevski plašč, pa ji pusti star beraški plašč. Ko se prebudi, je že mrak in hlad nastaja. Le nerada ogrne oguljeni plašč. Sedaj jo noče več poznati ne dekla grofinje Tihomile, ne neka ubožna sosedna kočarica, da, tudi nje dvorjanke je ne poznajo, ampak jo zasmehujejo kot noro žensko ali pa kot pijanko. Glad in noč jo prisilita, da kleče prosi ono kočarico kruha in prenočišča. Globoko je ponižana. — Na kraljevem prestolu sedi angelj varih: dvorjanke ga imajo za kraljico. S silo pride prava kraljica — navidezna neumnica — v dvorano. Sama ostaneta z angeljem, ki odpošlje vse dvorjanke in se ji da spoznati, jo resno posvari ter ji vrne znamenja kraljevske časti. Kraljica na to prekliče svojo abotno zapoved, prosi grofinjo Tihomilo odpuščanja ter obljubi vladati ponižno. — Nauk te dramske slike (naj bi še rekli alegorije) je jasen in tudi jako umesten. Priredil je igro bivši vikar in vodja kongregacije preč. g. Watzl z njemu lastno spretnostjo v lepi, gladki slovenščini. To in pa priznani sijajni res občudovanja vredni prejšnji nastopi vrlih kongreganistinj nam zagotavljajo izredno lep užitek, katerega naj pač nihče ne zamudi! In ravno zato smo opozorili s temi vrsticami cenjene brave na zabavni večer Marijanske kongregacije dne 1. sušca v trdni nadi, da se bode naše slav. občinstvo v obilem številu odzvalo tozadavnemu povabilu, ki jim bo došlo prihodnje dni. Želimo vsestranskega uspeha!

(Vabilo) na veselico ki jo napravi „Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Novem mestu v nedeljo, dne 16. svečana v lastnem domu po sledečem vzporedju: I. Petje: Fr. Gerbič, Slovanski brod; H. Volarič, Slovenski svet; H. Volarič, Nos (Šaljiv zbor). II. Kupleti: Inteligent. III. Občinski tepček (Burka v treh dejanjih). Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži 1. do 2. vrste 1 K, druge vrste 70 vin., stojišča 40 vin.

(„Nar. Čitalnica“) uprizori v soboto 22. t. m. ob 8. uri zvečer veseligo v 3. dejanjih: „Veharjevo letovišče“. Po igri bode ples z orkestrom. Več lepaki!

(Prostovoljno gasilno društvo v Toplicah) priredi v nedeljo 23. febr. veselico v korist društveni blagajni, v prvi vrsti za napravo nove obleke, katere moštvo nujno rabi. Darila v ta namen sprejema odbor.

(Mestna hranilnica v Novem mestu.) V mesecu januarju 1908 je 360 strank vložilo 236.164 K 15 h; 341 strank vzdignilo 89.992 K 17 h; torej več vložilo 146.171 K 98 h; 10 strankam se je izplačalo hipotečnih posojil 36.050 K; menic se je eskomptovalo za 74.048 K; Stanje vlog 3.255.523 K 74 h; denarni promet 903.596 K 55 h. Vseh strank bilo je 1372.

(Hranilnica in posojilnica) za Kandijo in okolico, reg. zadruga z neomejeno zavezo imela je meseca januarja 1908 prometa 483.894 K 14 h. Vložilo je 286 strank 90.554 K 90 h, dvignilo pa 183 strank 62.426 K 64 h. Posojil je bilo danih 218 strankam 120.410 K, a vrnilo je 404 strank 132.026 K 44 h.

(Belokranjska železnica.) 11. in 12. t. m. vršil se je komisijonalni ogled šentjanske železnice, ki je do Karmela že dogotovljena. Pripravljalna gradbena dela za belokranjsko železnico se bodo začela najbrž okoli avgusta t. l. Glede na traso ni še nič gotovega določenega, ker se začne sedaj meriti varijanta Kumpmatel-Črnomelj, kajti vlada hoče dobiti popolnoma jasno sliko, preden se odloči za eno ali drugo črto. Zato se bode trasi-rali obe črti, kar se mora zgoditi, ker zakon navaja obe črti.

(„Javna knjižnica“) Narodne Čitalnice je dosegla v kratki dobi svojega obstanka — od 7. grudna 1907 do 9. svečana t. l. — lep uspeh: 128 izposojevalcev (45 članov Narodne Čitalnice in 83 nečlanov) je izposodilo v tej dobi 636 knjig. Ker obsega knjižnica skoro vsa boljša dela slov. literature in lepo število čeških, hrvaških, nemških in ruskih knjig, ker je pristopna članom Nar. Čitalnice brezplačno, nečlanom pa proti neznatni odškodnini (4 h), je opravičena nada, da se bode število izposojevalcev še znatno pomnožilo. Pri knjižnici se je osnovalo „Združenje prijateljev čitanja“, čegar namen je, najboljša in najnovejša znanstvena in leposlovna dela svetovne literature nabavljati ter jih „Javni knjižnici“ v občno porabo oddati, kakor hitro se doseže se zneski za izposojevanje višina knjižne cene. Član „Združenja“ postane lahko vsak, kdor se podvrže določbam glede izposojevanja. Knjige se izposojajo vsako sredo in soboto med 6. in 7. uro (sicer po dogovoru z knjižničarjem J. Kn.) proti izkaznicam (15 h) in odškodnini, ki znaša za vsako izposojeno knjigo 10 % njene cene. Združenje ima že lepo število knjig na razpolago ter vabi vse prijatelje čitanja in razvoja „Javne knjižnice“ k pristopu; s pristopom in čitanjem knjig „Združenja“ prispejo k temu, da postanejo dragocena dela svetovne literature last „Javne knjižnice in njenih izposojevalcev.“ „S prosveto k blagostanju!“

(Veliki blagovni semenj) v Vel. Laščah se vrši letos šele 24. februarja, to je v ponedeljek pred sv. Matijem.

(Prihodnji semenj v Kandiji) bode v četrtek 20. feb. 1908. Vabijo se kupci in prodajalci.

(Matijev semenj na Bučki) razglašen je v nekaterih koledarjih pomotoma na 24. t. m. kar pa ni pravilno; ker je letos prestopno leto, bode semenj še-le 25. t. m. Toliko v vednost kupcem iz daljnih krajev. Uredništva raznih listov pa prosimo, da ponatisnejo to naznanilo.

(Poziv.) Pisatelj članka „Dolenjska transversalna železnica in zveza Trebnje-Sevnica v 2. štev. letošnjih „Dolenjskih Novic“ opozarja sl. županstva na Krki, v Dobrničah, Trebnjem, na Vel. Loki, Mirni, v Šent Rupertu, Mokronogu, Trzbišču (Sv. Trojici), Šent Janžu in Boštanju, da pošljejo čim prej prošnje za priključek nameravane železnice Štanjel-Videm (Dubropolje) pri Trebnjem dotično za zvezo Trebnje-Sevnica, čim se podržavi dolenjska železnica, gg. državnima poslancema dr. Ignaciju Zitniku in dr. Jankotu Hočevarju in tudi na novo izvoljenim deželnim poslancem tega okraja.

(Nesreča.) 10. t. m. padla je gospa soproga c. kr. vladnega tajnika gosp. dr. Pilshofer-ja na stopnjicah, ki peljejo v kapiteljsko cerkev tako nesrečno, da si je zlomila nogo na dveh mestih.

(Umrla) je v Novem mestu dne 11. t. m. ob 4. uri popoldne, po kratki bolezni gosp. Frančiška Erbežnik v 62. letu svoje dobe. Pokojna je bila neumorna delavna žena in skrbna mati svojim v večini vže preskrbljenim otrokom. Za ves njen trud in prestano grenkobo tega sveta, daj ji Bog uživati večni mir!

(Umrla) je 11. t. m. v Ljubljani v Jozefinum v starosti 90. let, gospa Marija Luser roj. Rohrman, rod. Novomeščanka. Pokojna je mati frančiškana preč. g. P. Konstantina Luser, bivšega general-difinitorja in provincijala. Sveti ji večna luč!

(Umrl) je v Krškem hišni posestnik, tajnik branilnice in bolnice v Krškem gosp. Vinko Žener. Ob njegovem grobu žaluje soproga in tri nedorasle hčerke. Naj v miru počiva! — V Kočevju je umrl tamošnji lekarnar gosp. Franc Starkel. — V Litiji pa je umrla mati gosp. lekarnarja Henrika Brilli v 77. letu svoje dobe. Pozemeljski ostanki rajne prepeljali so se v Karlovec. — N. v. m. p.!

(Umrl) je dne 30. jan. v Zaborštu pri Bučki gosp. Franc Vene v lepi starosti 80 let. Sveti mu večna luč!

(Utonil je) 11. t. m. zvečer v našem mestu obče znani g. Jernej Erbežnik iz Muhabera. Spremil je sorodnike v Dobropolje, na povratku pa se mu je blizu Dobropolja spodrsnilo in padel je v bližnjo Temenico, kjer je utonil. Slučaj je nanesel, da je ravno isti popoldan umrla tudi soproga njegovega brata tu v mestu.

(Prošnja.) Dne 1. t. m. na veselici „Voj. veteranskega društva“, je nekdo po naključju zamenjal črno pelerino in je rujavi havelok pustil. Prosi se, da se dotičnik zglaš v omenjeni gostilni pri „Slonu“.

(Zmrznila) je v noči od 28. do 29. jan. 17letna deklica Rozalija Unetič iz Viher pri Leskovcu. Domu grede z vinograda, v katerem je celi dan kopala, zgrešila je v skrajno temni noči pot. Ostra burja je pihala in sneg naletaval, deklica utrujena od dela in hoje, se je vlegla in zaspala za večno.

(Prostovoljno gasilno društvo) v Novem mestu priredi v soboto dne 29. febr. v gostilni „Na vratih“ predpustno veselico za moštvo. Prijatelji društva se uljudno vabijo.

(Sklep) I. polletja je bil danes na Novomeški gimnaziji. Izmed 223 klasificiranih dijakov je dobilo 17 prvi red z odliko, 153 prvi red, 45 drugi, 8 tretji red. Po razredih pa je uspeh tale:

I. razred,	51 dijakov,	1 odlika,	33 prvi,	14 drugi,	3 tretji red
II.	35	5 odl-k,	22	5	3
III.	35	1 odlika,	22	11	1
IV.	25	—	19	6	—
V.	17	3 odlike,	7	6	1 tretji red
VI.	12	3	9	—	—
VII.	24	2 odliki,	21	1 drugi,	—
VIII.	24	2	20	2	—

(Pobalinstvo.) Zlikovec namazal je dne 12. t. m. mej 7. in 8. uro zvečer petim gospodarjem tu v mestu hiše s človeškim blatom. Ker se dotične hiše nahajajo v manj obljudenem kraju zlasti v večernih urah, želeli bi bilo, da poskrbi merodajna oblast zato, da se takim pobalinom in enaki sodrži, katera se kaj rada shaja v dotični ulici v večerni uri, stopi resno na prste, ker stanujejo v isti ulici tudi davkoplačevalci in meščanje.

(Za I. zasedanje porotnih obravnav), katere se bodo pričele dne 2. marca 1908 pri tukajšnjem okrožnem sodišču, izžrebani so glavnim porotnikom naslednji gospodje: Pehani Franc, gost., Žužemperk; Javornik Janez, mlinar, Gmajna; Haller Ivan, trg., Radeče; Zupanc Janez, pos. in mlinar, Znojile; Ako Janez, pos., Kočevje; Stermole Anton, pos., Hudo; Gluha Alois, pos., Velika Loka; Est Ivan, čevliar, Radeče; Jaklitsch Janez, gost., Mooswald; Šavor Jurij, pos., Vimol; Koporc Franc, trg., Dobrič; Sladič Franc, pos., Kostanjevica; Gerdun Josip, mlinar, Zilje; Wuchse Janez, pos. in lesni trg., Koprivnik; Ajster Mha, pos., Krškavas; Mikolič Franc, pos. in trg., Sodražica; Horvatič Martin, pos., Krška vas; Ajster Josip, post. in gost., Krška vas; Koščak Josip, pos. in gost., Mirna peč; Knez Alojzij, pos. in župan, Skrovnik; Doltar Josef, pos., Črnomelj; Bukovec Janez, pos., Mrzla luža; Malenšek Jakob, mizar, Dol. Suhor; Slapšak Josip, pos. in trg., Gor. Bistanj; Pezdirc Ivan, pos., Dol. Sušica; Humek Jakob, pos., Obrežje; Gregorič Franc, pos. in gost., Krško; Radlj Alois, pos., Dol. Ponikve; Rodič Matija, pos., Tomaža vas; Gorišek Josip, pos., Mekine; Lobe Franc, gost., Zagradec; Orel Ignacij, gost. in mesar, Fužine; Zirc Anton, trgovec, Črnomelj; Jevšvar Mihael, pos., Tehaboj; Guidovec Josip, pos. in župan, Vel. Lipovec; Bizjak Anton, pos., Kostanjevica. — Nadomestnim porotnikom so izžrebani naslednji gospodje: Ferlič Ludvik, pos. in gost., Rudolfovo; Koščak Janez, pos. in gost., Rudolfovo; Kos Franc, gost., Rudolfovo; Konda Janez, pos. in gost., Kandija; Luser Avgust, pos., Rudolfovo; Murn Gustav, pos. in lektor, Rudolfovo; Gorupič Peter, pos. in kovač, Kandija; Murn Franc, pos. in gost., Kandija; Janc Janez, pos., Lešnice.

(Nove cerkvene pesmi.) 10 postnih pesmi za mešan zbor uglasbil Ign. Hladnik op. 54. Cena 1 K 20 h.

Gospodarske stvari.

— (Spomladna dela pri detelji.) Kakor travnike, tako kaže tudi deteljišča z brano prevlačiti, kakor hitro se zemlja dosti osuši. Posebno starejšo lucerno kaže dobro pobranati, da se izruje plitvo vkoreninjen plevel in zrahlja površje zemlje. Pa tudi druga deteljišča je povlačiti z brano. Za tako delo je travniška brana najboljša, ker poravnava ob enem tudi nastale krtine.

— (Stara deteljišča) je škoda puščati za travnike, ker je dolgo časa treba, predno se ruša popolnoma zaraste z dobro travo. Taka deteljišča dajejo prepičle košnje in zato jih ni puščati. Kdor hoče napraviti dober travnik, mora sejati pripravno zmes trave in detelje, tako da ima od vsega pričetka gosto rušo dobrih trav in detelj. Pri starih deteljiščih se pokaže tudi dosti plevelnih zelšč, ki niso za košnjo nič vredna. Posebno pri stari lucerni se pokaže rad vsakovrsten plevel, nizek in visok, tako da so košnje dolgo časa slabe, predno se posreči iztrebiti take rastline in zgostiti rušo.

— (Pasja trava) se nahaja povsod in je ena najbolj trpežnih trav. Poznamo jo na tem, da napravi drobno cvetje v gostih kepcah, stoječih blizu skupaj v podobi stisnjenega latu. Ta trava je visoka in daje po dve do tri košnje. Druga košnja je nizka. Zaradi svoje trpežnosti se priporoča za setev med lucerno povsod tam, ker daje lucerna manj varne pridelke in ker ne trpi

dolgo časa. Za 1 ha (1³/₄ orala) se vzame v tem slučaju 25 kg lucerne in 7 kg pasje trave. Pasja trava je izvrstna tudi na travnikih. Kositi jo je pa pred cvetjem, ker postane pozneje trda.

— (Zadnja molža = najboljša molža.) Površna molža je mnogo kriva, da pridejo krave prehitro ob mleko. Čim slabše se molze, tem prej ga izgube. Zato je pa krave do zadnjega izmlestiti! S čisto molžo zboljšuješ mlečnost, dobiš pa tudi boljše mleko. Znano je, da je zadnje mleko najbolj tolsto in da ima tudi po 7 do 9% tolšč, dočim ima prvo mleko, ki se namolze iz vimena, navadno le 2 do 2¹/₂% tolščobe. S tem, da puščaš zadnje mleko v vimenu, kvariš mlečnost in sestavo mleka.

— (Kako je svinjsko meso soliti za prekajenje.) Če hočeš prekajeno svinjino porabiti že po zimi, tedaj zadostuje, če vzameš na 25 kg mesa po 1 kg soli. Če pa hočeš suho meso držati čez poletje, potem je na 20 kg mesa vzeti po 1 kg soli. Svinjino je imeti nasoljeno po več časa in jo je v tem času obračati, da se povsod enakomerno osoli v nastali tekočini, ki jo imenujemo „solomuro“ ali „slanomuro“. Majhne koščke je pustiti po 12 do 14 dni v solomuri, gnjati (šunke) pa po 3 do 4 tedne in posebno močne gnjati tudi po 5 do 6 tednov. Paziti je nadalje na to, da mesa predolgo ne puščamo v dimu in da ga ne obešamo v prevroč dim. Pri nas se rado zgodi, da se meso premalo soli in pušča predolgo v dimu. Pa tudi narobe, da se preveč soli. Bodi še omenjeno, da je solamura strupena in da se ne sme porabiti za soljenje krme, ne prašičem, ne drugi živini.

— (Kupujte cepljene trte pri zanesljivih prodajalcih!) Če kupuješ cepljene trte, moraš dvoje zahtevati; prvič, da so cepljenke dobro zaraščene in sploh dosti močne, in drugič, da so tudi prave sorte ali prave vrste. Naši gospodarji iščejo pogostoma trte še le potem, ko jih je treba že saditi in vzamejo potem vse, kar dobe. Na ta način se pokupi in posadi veliko slabega. Cepljenih trt ni varno kupovati na trgu od neznanih prekupev, ki so začeli tudi že s trtami barantati, ampak naj se kupujejo naravnost v trtnicah, kjer se dobi zanesljivo blago v vsakem pogledu. Pa tudi divjake ni varno kupovati od neznanih prekupev, ker se tudi pri divjakih lahko gode sleparije.

— (Nove mlekarske zadruge.) Tudi po Dolenjskem so se začeli gospodarji zanimati za napredek mlekarstva in so ustanovili že nekaj mlekarn. V kratkem času prične delovati nova mlekarska zadruga v St. Rupertu. Ob dolenjski železnici imamo mlekarno v St. Vidu, St. Lovrencu in v Dobropoljah, malo na stran pa na Krki in St. Rupertu. Poleg združnih mlekarn imamo tudi mlekarno v Grosupljem.

(Mlekarsko šolo) [petmesečen tečaj] otvori c. kr. kmetijska družba kranjska s pomočjo državne in deželne podpore in vsled pripomoči mlekarske zadruge na Vrhniki dne 1. aprila t. l. na Vrhniki. Pouk na šoli bo trajal od 1. aprila do konca avgusta t. l. Šola bo teoretično-praktična ter se bo poleg spoznavanja, preiskovanja in ravnanja z mlekom poučevalo o izdelovanju presnega masla in sira. Nadalje se bo vršil tudi pouk o mlekarski kemiji in bakteriologiji ter se bo poučevalo o oskrbovanju in krmljenju molzne živine, o kužnih boleznih, o mlekarskem knjigovodstvu in računstvu ter o mlekarskem združništvu. Pri praktičnem pouku se bo oziralo na vse načine ravnanja z mlekom in poleg tega tudi na oskrbovanje mlekarskih strojev in tudi parnih kotlov. V mlekarsko šolo, kjer bo pouk brezplačen, se sprejme 12 učencev, ki bodo imeli brezplačno stanovanje. Za hrano bo moral vsak udeleženec sam skrbeti. Nekterim nepremožnim kranjskim učencem bo mogoče dati podpore iz državnega, oziroma deželnega prispevka. Sprejemajo se tudi učenci, ki si sami poskrbe za hrano in stanovanje. Prošnje za sprejem je poslati do 15. marca t. l. na podpisani odbor. Prošnjam je priložiti spričalo o ljudskošolski izobrazbi in zdravniška spričala o popolnem zdravju. Prednost za sprejem imajo tisti, ki so že v kaki mlekarni delali, oziroma tisti, ki jih pošljejo učiti mlekarske zadruge. Po končanem pouku v šoli se morajo učenci podvreči izpitu ter dobe o njem spričalo, ki jih usposobi za voditelje mlekarn. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razne stvari.

*(Umor portugalskega kralja in prestolonaslednika.) Kralj in kraljica vračala sta se 1. t. m. popoldne s svojo rodbino v odprtem vozu iz vile Vicioze v Lizbono. Ko se je peljala kraljeva rodbina mimo vojnega ministrstva, je kakor slučajno zapustil večo skupino neki mož v športni obleki, ki je izgledal kakor kak delavec. Mož je hitro skočil naprej in streljal

na kralja. Policisti so skočili nanj, a posrečilo se mu je, da je še enkrat ustrelil. Ranil je kralja na levi strani. Voz se je premikal le počasi naprej zaradi gneče. Kraljica Amalija in prestolonaslednik sta zakričala. Amalija se je dvignila in se izkušala skriti. Drugi strel je zadel kralja na glavo. Kralj se je prijel za glavo in se zgrudil. Kočija se je premaknila naprej, ko je stopil pred voz neki mož v dolgi suknji, ki je dvakrat ustrelil na prestolonaslednika. En strel ga je zadel v obraz, drugi v prsi. Ko je tretjič ustrelil, ga je udaril po roki neki policist. Napadalca je usmrtil neki častnik. Častniku sta pomagala dva policista. Med tem so padali strelji na kraljev voz še iz drugih skupin, katerih je bilo baje šest. Ko se je zgrudil kralj smrtno nevarno zadet, je izkušal še ustati in nekaj zaklicati morivcem, a mu je odpovedal glas. Kralj se je zgrudil na tla, rekel še nekaj kraljici, ki ga je pokrila s preprogo. Kralj je bil mrtev. Med tem se je pripeljal v avtomobilu Don Alfonzo s kolodvora. Hitro je izstopil in tekel poleg voza. Z revolverjem je grozil gledalcem. Kočija se je peljala v arsenal. Kraljica in infant Manuel sta se topila v solzah, jokala in žalostno klicala. Kralj je bil takoj mrtev, prestolonaslednik se je boril pet minut s smrtjo. Mrtvi trupli so položili v arsenalu na blazine. Zdravniki so izjavili, da sta zadeli kralja dve krogli. Prestolonasledniku je prodrla krogla lice in nos, druga pa pljuča. Kraljica in infant sta bila med tem, ko so umivali lici mrličema, v drugi sobi. Nista še znala, da sta kralj in prestolonaslednik že mrtva. Infanta, kateri je bil tudi ranjen, je obvezal zdravnik. Med tem je prišla v arsenal kraljica mati Marija Pia. Kraljica mati je objemala mrtvega sina kralja. Le s težavo so jo ločili od sina. Ko je vstala, je omedlela. Umor je pripravil anarhist Fereira. Nameravali so umoriti celo kraljevsko rodbino. Policija sodi, da se je udeležilo zarote 30 oseb. Povzročil je napad neki visok dostojanstvenik, ki je pa že na varnem. Kompromitirana je tudi politična stranka „Regenerados“. Po napadu se je borila policija po mestu s sumljivimi osebami. V splošni zmešnjavi je bilo ustrelenih dvanajst oseb iz kraljevega spremstva. Kočijaž, ki je vozil kočijo ob usodopolni smrtni vožnji portugalskega kralja in prestolonaslednika, je izginil. Peljal je hitro kočijo v arsenal, na to pa je izginil. Nekateri sodijo, da je bil zapleten v zaroto, drugi pa sodijo, da se mu je zmešalo in da blodi po mestu. Pri napadu sta bila usmrčena kraljeva morivca Manuel Buica, star 32 let, po poklicu ljudsko-šolski učitelj in Alfred de Costa, mlad mož, bančni uradnik. Oba rodod Portugalca. Ime tretjega umorjenega napadalca še ni naznanjeno javnosti. — Pogreb umorjenega kralja in prestolonaslednika vršil se je na jako slaven način ob udeležbi ogromne množice ljudstva in pri katerem so bili navzoči ali pa zastopani po odposlancih skoraj vsi vladarji Evrope.

* (Olajšanje mature.) Naredba naučnega ministrstva o izpremembi določb za zrelostne izpite na gimnazijah izide vže koncem marca l. l. Po tej naredbi so odpravljene vse pismene naloge, razen prevodov iz latinščine in grščine v materni jezik in stilističnega sestavka v nemščini. Abiturienti si bodo smeli sami izbirati med tremi temati: iz zgodovine, naravoslovja in iz splošne prosvete. V tej poslednji nalogi naj maturanti pokažejo, v koliko so v slovstvu doma, svojo zrelost in intelegenco.

* (Nesreča.) Na parni žagi g. Samsa v Ilirski Bistrici je cirkularna žaga težko poškodovala nekega delavca iz Postenja na levi roki, ki mu najbrže ne bo več rabila.

(Raznotero.) Dne 7. t. m. je umrl Senjski škof mil. gosp. dr. Mayrovič, kateri je dalj časa bolehal na živčni bolezni ter v svrhu zdravljenja večkrat obiskal kranjske planinske kraje. — Pri zadnjih porotnih obravnavah v Ljubljani na smrt obsojena detomorilka Marija Rozman iz Tržiča je pomiloščena na 20 letno ječo. — 9. t. m. divjal je po celem Češkem orkanski snežni vihar, ki je povzročil v prometu, v gozdih in po livadah velikansko škodo. — Za zagrebskega župana je bil izvoljen zopet gosp. dr. Amruš. — Leta 1906 se je izselilo iz našega cesarstva v Združene države 265 tisoč oseb. — Umrl je gosp. Peter Majdič, ustanovitelj znane trgovske hiše. Pokojni je bil pravi vzor vstrajno in neumorno delavnega slovenskega moža, kateri je začel z malim in končal z velikim. — Slovita palača „Fondaco di Tedeschi“ v Benetkah, v kateri se nahajata poštni in brzojavni urad se hoče podreti. Komisija je odredila takojšno preselitev uradov in opore. — Župan Essad efendi Kulović v Sarajevu se je odpovedal županstvu. — Na Dunaju je odpustila tovarna lokomotiv 2800 delavcev radi stavke. — V Antwerpnu se je vnel na nekem ameriškem parniku petrolej, kateri je eksplodiral. Bilo

ga je 80 milijonov litrov. Okenj je popokalo na tisoče. Usmrčen k sreči ni nihče.

* (Romantičen roparski dogodek na Ogrskem.) Iz Mateszalke na Ogrskem se poroča z dne 11. t. m.: Te dni je prišel v gozdarsko hišo, ko je bila mlada gozdarjeva hči sama doma, nek tujec z vrečo na rami ter prosil deklico za prenočišče. Ko mu je deklica to odrekla, jo je prosil, da sme pustiti vrečo v stanovanju, kar je ona dovolila. Komaj se je tujec oddaljil, zapazi deklica, da se v vreči nekaj giblje. Hitro zagradi na steni visečo puško in odda z njo en strel v vrečo. Takoj so prihiteli drugi ljudje in ko so prišli tudi orožniki, so vrečo odprli, iz katere je zlezal težko ranjen mož, ki je kmalu nato umrl. Pri mrtvecu so našli signalno piščalko. Ko je dal en orožnik znamenje z njo, so takoj planili iz bližnjega gozda trije roparji, ki so takoj jeli streljati. Orožniki so s strelji odgovorili ter vse tri težko ranili. Vsi trije se bore s smrtjo.

Smešnice.

(Času primerno.) Oče: „Draga Lina, ti bi se morala pač s kakšnim bolj koristnim delom pečati, kakor z vednim čitanjem in igranjem na glasovir!“ — Hčerka: „Oh, papa, s kakšnim pa? Morda s kuho in šivanjem? Vsaj vendar veš, da dandanes nobeden ženin ne povprašuje več, če zna nevesta kuhati in šivati.“

(Razžaljenje.) Služkinja: „Gospa jaz odpovem službo, ker me imenujete gosko.“ — Gospa: „No in to te naj razžali, ko so vendar ravno danes goske jako drage?“

(Predstavljanje.) Oče: „Glejte hčerke, tukaj vam predstavljam onega gospoda, ki je napravil knjigo, katero tako rade čitate!“ — Hčerke: „Toraj ta gospod je knjigovez.“

(Mlad pesnik.) Pesnik: „Gospod urednik, zakaj vendar niste objavili moje pesmice v „Dol. Novicah“? — Urednik: „Ja, ja, že vem, stavcu je zraven slabo prišlo.“

(V knjigarni.) Gospica: „Jaz bi rada kupila spisovnik ljubimskih pisem, pa ne za sebe, ampak za staro mater.“ — Knjigar: „Toraj staro izdajo.“

(Zavrnil.) Kramar k židu: „Jaz vam zaupam tako malo, da si še prste preštejem, kadar vam roko podam. — Žid: „In vkljub temu vam vedno nekaj odnesem, namreč — blato vaših rok.“

(Nikdar zadovoljen.) Soprog: „Veliko koristnejše bi bilo, ko bi ti rajši čitala kuharsko knjigo, kakor pa romane. — Soproga: „Vsaj je ta knjiga ravno kuharska knjiga.“ — Soprog: „A, tako, no potem je pa še boljše, če tudi to opustiš.“

(Praktično.) A.: „Morem te vprašati, zakaj si postregel na svojega godu gostom z ribami?“ — B.: „Zato, ker se pri ribjih pojedinah ne govori veliko.“

(Plačano.) Advokat: „Jaz na vašem mestu bi besedo „lump“ mirno pogoltnil in bi ne tožil.“ — Zatoženec: „Seveda, ko bi bil jaz na vašem mestu.“

(Pred sodnijo.) „I kaj ste vendar začeli s toliko denarjem, ki ste ga ukradli?“ — Zatoženec: „Čudno vprašanje! Vsaj veste, gospod sodnik, da je dandanes potreba silno velika.“

(V strahu. Roparji: „Uro sem!“ — Gospod: „Na, to jo imate! Samo prosim lepo za potrdilo, ker bi sicer moja žena mislila, da sem uro zastavil.“

(Sumljivo.) Zdravnik bolni gospej: „Tudi vam moram prepovedati veliko govoriti in kuhati, milostljiva gospa!“ — Gospa: „Gotovo ste prijatelj mojega soproga, gospod zdravnik?“

Umrli so:

V prvi polovici februarja v Novem mestu: Franc Bernot, samski hlapec v frančiškanskem samostanu, star 57 let za naduho, in Franca Erbežnik, hišnega posestnika žena, stara 60 let za bronhijalnim katarom.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem mestu.

G. Fr. Božič, trgovec 5 K; g. Fr. Možina, posestnik 2 K; veleč. gg. A. Šmidovnik in I. Šalehar, župnika po 10 K; blag. gospa B. Vojska 20 K; Novo mesto in Kandija za mesec februarij 40 K; od igre 2 K 57 h. Srčno zahvaljujem vse blage dobrotnike želeč, naj se pridružijo še drugi. V prvem semestru presegajo troški dohodka za več nego 800 K. Držnil se bom bodoči teden nekaterim p. n. gospodom poslati prošnjo, naj blagovolé podpirati dijaško kuhinjo. Ako se to ne zgodi, moram nekaj podpiranih odpustiti, ali pa mesno jed dati samo ob nedeljah.

Dr. Jos. Marinko.

Tri njive, kaščo in kozolec na prodaj

in dve sobi v najem dá Franc Šetina v Gotni vasi. Sobe se nahajati ob državni cesti. Cena po dogovoru. (24)

Loterijske številke.

TRST.	1. februarja	16	19	76	68	69
GRADEČ,	8. februarja	24	43	41	51	17

Dražbeni oklic.

E 547/7
6

Po zahtevanju Ane Borjan zastopane po dr. Slancu, bo dne

18. svečana 1908 dopoldne ob 10. uri

pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 6 dražba zavezankinih zemljišč vl. št. 246 in 384 k. o. Vinavas, obstoječe iz z opeko krite hiše št. 29, svinjaka, hleva in kozolca, dalje vrta, njive, travnikov in $\frac{3}{4}$ ure oddaljenih gozdov. Površje hiše meri 1 ar 23 m², vrta 16 arov 4 m², njive 9 arov 50 m², travnika 23 arov 9 m², gozdov 55 arov 50 m², 28 arov 59 m² in 94 arov 95 m² s pritliklino vred.

Nepremičnini, koje je prodati na dražbi, je določena vrednost na 2058 K 87 h.

Najmanjši ponudek znaša 1372 K 58 h; pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnin (zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra cenitvene zapisnike itd.) smejo tisti, ki želé kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 6 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati gledé nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičninah pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamenjene sodnje niti ne imenujejo tej v sodnem okraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,

dne 7. junija 1907.

(25)

Sprejme se praktikant

v trgovino in steklarsko obrt. Natančne pogoje pove

(26)

F. Kenda, trgovec v Rudolfovem.

Prav lepo posestvo

z vsem gospodarskim poslopjem, na glavni cesti, zraven župnijske cerkve Šmarjeta, Dolenjsko, z opeko krita hiša, v kateri se nahaja že več let gostilna in prodajalna, vse v najboljšem stanu, je na prodaj. Zraven spadajo njive, travniki, hosta itd.

Natančneje se izve pri

(27-2-1)

Joh. Brekan, (Perger), v Šmarjeti, Dolenjsko.

Na prodaj je

(19-3-3)

celo zemljišče z gospodarskimi poslopji v dobrem stanu v Brunivasi št. 2. pri Mokronogu. Pojasnila daje župnik na Raki.

Kupim

fižol in krompir

na drobno in debelo.

Priporočam svojo veliko zalogo čez 4000 hl kupljenega

vina

samo lastni pridelek vinogradniške društvene kleti Buje-Istra. Vino je belo, beli muškatelec, rdeče (ala cvíček) in črno. Vse garantirano pristno po jako ugodnih cenah, tako da je izključena vsaka konkurenca.

(30-6-1)

Jos. Jakaz — Rudolfovo.

Podpisani naznanjam, da to pot ne kandidiram za poslansko mesto v deželni zbor.

Ob enem izrečem svojo prisrčno zahvalo za zaupanje vsem onim kmečkim volivcem, ki so se v tem oziru na-me obrnili. Živeli!

Gorenjopolje, dne 12. svečana 1908.

(29)

Anton Klinc.

Nova zidana hiša

je na prodaj na Drski, 10 minut oddaljena od Novega mesta

z vsem gospodarskim poslopjem, s tremi sobami in s tremi njivami, z gozdom in vrtom in z vodo pod streho. Cena po dogovoru. Več se izve pri JERNEJ SITAR, na Drski št. 33.

(282-0-5)

Proda se iz proste roke

kmetijsko posestvo

obstoječe iz novo zidane, z opeko krite hiše, zidanega, z opeko kritega živinskega hleva, pôda, zidane kleti, na pol dvojni kozolec in svinjaki.

Pri tem je dobrih njiv, kjer se poseje do 24 mernikov žita, čez 3 orale sadnega vrta s košeninami, 2 orala lepega vinograda ter 6 oralov gozda, vse v najboljšem stanju in se drži skupaj.

Cena in pogoji pri posestniku.

(21-2-2)

Franc Brinovec

Stara gora, pošta Mirna, Dolenjsko.

Zemljišče primerno za stavbe

in ena hiša je ali vse skupaj ali pa tudi posamezno na prodaj.

Natančneje se izve pri Bernard Brulc v Zabji vasi pri Novem mestu.

(28-3-1)

POSESTVO

(14-3-3)

tik Save, ob glavni cesti, s tremi orali njiv in travnikov, sedmimi orali bukovega in hrastovega gozda, hiše, obstoječe iz šestih sob, dveh kuhinj in dveh kleti. Hiša je za gostilno in prodajalno pripravna in je bilo v njej oboje svoj čas.

Natančneje se izve pri g. Fr. Pajk, pošta Radna ob Savi.

Stanovanje

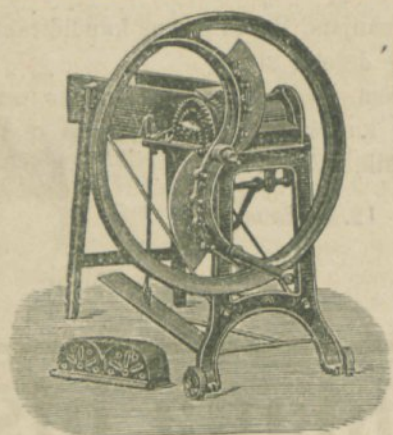
obstoječe iz treh sob z razgledom na glavni trg, predsobe, kuhinje in pritliklin, se da takoj v najem v poprej Gustinovi hiši na glavnem trgu v Rudolfovem. — Več se izve pri lastnikih

(15-0-3)

Kopač-Paučič v Rudolfovem.

Pas sv. Jožefa

in sedem nedelj sv. Jožefu posvečenih. Lično v usnje vezana knjižica 1 K 40 h, po pošti 20 h več. — V založništvo J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

(2-10-4)

Tovarna strojev in železolivarna K. & R. Ježek v Blanskem (Moravska)

se priporoča za dobavo vseh kmetijskih strojev, kakor:

plugov, bran, sejálnih strojev, strojev za žetev in košnjo, vitlev, mlatilnic, žitnih čistilnic in od-biralnikov (trijerjev), slamoreznic, reporeznic, koruznih robkarjev, drobilnih mlinov, parilnih kotlov, grozdnih in sadnih mlinov in stiskalnic itd. Posebna izdelava sesalk, vodovodnih naprav, ben-cinovih motorjev in lokomobil, vrtnih strojev in strojev za kroženje obročev. Popolne opreme opekarn, šamotnih in tovarn za mavec. Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji

Premovana na vseh razstavah z najvišjimi priznanji.

Ceniki (o kmetijskih strojih slovenski) zastoj in poštnine prosto. Dopisuje slovensko.

Zastopstvo za Kranjsko in zaloga strojev v Ljubljani: **J. Komatič**, Dunajska cesta št. 31.

Ženske lase

zmešane in rezane kupu-jem po najvišji ceni.

Izdelujem vsa vlasuljarska dela. V zalogi imam fina toaletna mila, prave fran-coske parfume itd. BAY-RUM tekočina proti izpa-

danju las in prhut, odlikovana z 10 zlatimi kolajnami, HAARPETROL za rast po-mladka, NUSIOL iz orehovega izvlečka za lase in brade čudovit uspeh, prekaša vsa dosedanja barvila. Poleg tega priporočam moj znani BRIVSKI SALON na novo urejen z najnovejšimi higijeničnimi komforti, s hitro, čisto in dobro postrežbo, želeč mnogobrojnega obiska.

Splošnovanjem se priporočam

Ivan Svetec,

(5-24-7)

brivec in vlasuljar, Rudolfovo, Glavni trg. (Nasproti mestne hiše.)

Blagovolite

podpirati z na-ročbo domačo obrt!

Podpisani se slavnemu občinstvu, prečast. duhovščini in slav. šolskim vodstvom najljubneje priporoča za prijazna naročila za stavbene in po-hištvene mizarske izdelke, šolske klopi in table najpopolnejše in nedosegljive lastnega izuma. Za najfinejšo izvršitev zamorem jamčiti, ker imam na raz-polago najmodernejše vrejeno delavnico, opremljeno z raznovrstnimi stroji. Za sušenje lesa imam umetno „sušilnico“ z toploto do 70° Reamurjevih, v kateri se les do skrajnosti posuši. Vsa dela so solidno in po skrajno nizkih cenah izvršena.

(277-0-5)

Z odličnim spoštovanjem

Novo mesto-poleg Ženske bolnice.

Matko Malovič, mizar.

(4-8-4)

Singerjevi šivalni stroji

ne samo za vse mogoče industrijske potrebe, ampak tudi za vsa domača dela te vrste dobijo se samo pri nas

Pazi naj se, da se kupuje stroje v naših prodajalnah,

katero se vse lahko spozna po zraven stoječem znaku.

Singer Ko. akcijsko društvo za šivalne stroje
v Rudolfovem, Glavni trg.

Podružnice v vseh večjih mestih.

Vsi šivalni stroji, ki jih ponujajo pod imenom „Singer“, so ponarejeni po našem starejšem sistemu, ki ga sedanji novejši sistemi rodbinskih strojev daleč presegajo po konstrukciji, delazmožnosti in trpežnosti.

Iščem učenko

za manufakturno trgovino — iz boljšee hiše. (23-2-2)

A. Ogrin, Novo mesto.

Steckenpferd-lilijsko-mlečno milo

Bergmanna & Co. Draždani in Tečín n. L.

je in ostane glasom vsak dan došlih priznalic najuspešnejše vseh medicinalnih mil proti pégam kakor tudi v dosego in obranitev nežne, mehke kože in rožnate polti. — Dobiva se po 80 v komad v vseh lekarnah, drožerijah, parfumerijah, trgovinah mila in brivnicah. (1-8-4)

Vabilo za nakup istr. vina.

Fino pristno garantirano vino, več tisoč hektolitrov, belo, rudeče, in črno od 36 v naprej postavljeno na tukajšnji drž. kolodvor proti gotovemu plačilu, je za prodati in se ekspedira iz vzorne kleti kršč. vinarske zadruge v Vodnjanu. Cene za vagone po dogovoru. Tropinovec in droženka (istr. konjak) 1^a od 70 do 80 novč. liter.

Za kršč. vinar. zadruge: (6-12-5)

Ivan Pujman, poslovodja, Dignano, Istra.

Želodčne kapljice

preje znane pod imenom
Kapljice sv. Marka,

sredstvo proti slabosti želodca, osobito proti koliki in uje-danju v želodcu in trebuhu ter proti zaprtim vetrovom. Podpira prebavo težkih, mastnih in preobilo užitih jedi.

1 duc. 4 K, 5 duc. 17 K, 10 duc. 32 K poštnine prosto postavljeno na vsako pošto.

Prosim, izvolite mi poslati še 12 steklenic „Želodčnih kapljic“, ktere nujno potrebujem, ker na moji osebi čudodelno delujejo. Božo Pazić, Kastel-stari. — Prosim en ducat kapljic, ker sem se pri dveh mi poslanih ducatih prepiral, da izvrstno delujejo in jih hočem tudi svojim prijateljem priporočiti. Niko Stražičić, Babino polje. — Enakih dopisov, katerih vseh tu navesti ne morem, imam veliko in so vsakemu na upogled. Te kapljice izdeluje samo gradska lekarna v Zagrebu, radi tega treba je pri naročilih sledeč natančen naslov napisati: (3-5-4)

Gradska lekarna Zagreb, poleg trga sv. Marka 48.